

Úton-dúlón...
Szokások, szabályok, döntések

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

4. évfolyam

Programcsomag: Én és a világ

A modul szerzője: Béri Eszter

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	9-10 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A tanulók közvetlen (iskolai) környezetében érvényes írott és íratlan viselkedési szabályok, normák és szokások megismerése. Az osztály új házirendjének összeállítása. Közös szabályalkotás.
A modul témái, tartalma	Témák: Természet- és társadalomföldrajzi környezetünk, lakóhelyünk és környéke Tartalom: Az iskolai házirendek, viselkedési szabályok gyűjtése, áttekintése, különböző szempontú elemzése például az iskola, a napközi, az ebédlő, a könyvtár, és a tornaterem viselkedésszabályai. Látogatás az iskolai diákönkormányzat ülésén.
Megelőző tapasztalat	Dicséretes, intők, esetleges fegyelmi okai, nagyobb gyerekekkel való beszélgetések, szülők, tanító beszámolója, régi és újabb iskolai dokumentumok vizsgálata
Ajánlott továbbhaladási irány	Közvetlen, de iskolán kívüli közösségeikben megtapasztalható szabályok tudatos, elemző megfigyelése. Ugyanez, illetve alkotó módosítási próbálkozások otthon, családi helyzetekben. Próbálkozások a saját környezetükben működő szabályok felülvizsgálatára: a szabályalkotás, az egyetértési és javaslattételi jogok gyakorlásának tudatos és kreatív alkalmazása felsősként.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információgyűjtés, rendszerezés, feldolgozás Társas kompetenciák: vitakészség, kompromisszumkészség Környezeti kompetenciát erősítő elemek: az együttműködés, az íratlan szabályok meghatározó szerepe a közösség hangulatában, a viszonyok kiegyensúlyozottá válásában
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom (szövegalkotás, fogalmazás szóban és írásban); Dráma (rögtönzési készség, konfliktusok, drámai helyzetek érzékelése) Tantárgyakhoz: vizuális ismeretek, magyar nyelv és irodalom, környezet Modulokhoz: Lakóhelyünk I.; Lakóhelyünk II.
Támogató rendszer	Spencer Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> . Önkonet Kft. Budapest, 2001

Módszertani ajánlás

A modul tartalma: helyszínek (munkahely, otthon, iskola, utca...) szerinti játékos vizsgálódás (egyéni-, páros- vagy csoportmunkában) az érvényes szokások, szabályok, hagyományok területén; ezek összehasonlítása, rangsorolása írásban, táblázatokban; szabályok gyökereinek, okainak és eredetének keresése.

A téma miatt ajánlott olyankorra időzíteni a feldolgozást, amikor valamilyen aktualitás ezt megkívánja. Ilyen alkalom lehet a szeptemberi évkezdés, amikor a szabályokat egyébként is érdemes újra átbeszélni. Lehetőséget ad egy olyan alkalom, amikor valamilyen szabálysértés történt. A modul keretén belül kicsit távolítva a témát hatékonyabban kezelhetjük a problémát.

Egyik célunk a létező helyi szabályrendszerek átvizsgálása, saját megalkotása, esetleg javaslatok a nagyobb közösség felé. Ennek megvalósítása érdekében szedjük össze minél több szabálygyűjteményt, házirendet (iskola, napközi, uszoda, kiállítás stb.). Fontos lehet ebben a témában egy vállalkozó felsős diák-önkormányzati gyerekkel folytatott beszélgetés. Mi magunk válasszuk ki és hívjuk meg az érintett tanulót.

Egy-két héttel a modul megvalósítása előtt adjunk gyűjtő munkát a gyerekeknek is. A témák közül ők maguk válasszanak a szerint, ki melyik területen érzi magát „biztonságban”, melyik területet látja át, mert a gyűjtés után az adott csoport munkájára támaszkodva fognak dolgozni. A csoport az azonos témát választó gyerekekből fog állni, ezért segítsük őket abban, hogy egy csoportban csak 4 gyerek legyen. Ebből következik, hogy egy témát több csoportnyi gyerek is választhat, ugyanakkor törekedjünk arra, hogy mindhárom feladatból készüljön legalább egy. Az előzetes feladat segítségével elérhetjük, hogy mire a modul sorra kerül, beszédtemává lehet a vizsgálódás tárgya, töpregenek rajta kissé. A gyűjtés tablói mind kerüljenek fel a falakra még az első óra előtt.

Előzetes feladatok:

„Szabad – tilos”: Gyűjtsetek minél több olyan szabályt, ami arról szól, hogy mit szabad és mi tilos megtenni! A szabályokról készítsetek magyarázó rajzos tablót.

„Szokás – nem szoktuk”: Gyűjtsetek minél több olyan mondatot, ami arról szól, hogy valamit valamilyen helyzetben szoktunk, illetve nem szoktunk csinálni! A mondatokról készítsetek magyarázó rajzos tablót.

„Vétség – következmény – büntetés”: gyűjtsetek minél több olyan megtörtént vagy kitalált vétséget, aminek lett valamilyen következménye, és büntetés lett a vége! Írjátok le ezeket a történeteket, készíthettek hozzá rajzot is. A munka végén próbáljátok megfogalmazni, mi a következmény, és mi a büntetés.

A begyűjtött tapasztalatok dramatikus feldolgozása során a szereposztásban érdemes segíteni, hogy a kulcsszerepeket a különböző csoportokban a szélsőségesen eltérő mentalitású gyerekek vállalják. Így a konfliktusmegoldás valószínűleg erősen eltérő lesz.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

A modul végén ki-ki egy önértékelő lapot kap otthonra, ennek kitöltése és „kiállítása” az óra utáni napon esedékes. Érdemes egy-két hétig a falon hagyni. Végül Én-üzenetekkel ajándékozzák meg egymást. Ehhez segítségül mondatkezdeményeket teszünk föl, jól látható helyre

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Befejezetlen történetek

P2 – Szempontok

P3 – Szigetek

P4 – Indián beszélgetés

Diákmellékletek

D1 – Befejezetlen történetek

D2 – Házirend

D3 – Segítő kérdések